

Budjettiosasto
Rakenneyksikkö

Puoliväliriihi 2021: työllisyystoimet ja julkinen talous / LUONNOS

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa sekä hallituksen kestävyystiekartassa työllisyystoimien keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkista taloutta. Tämän takia työllisyystoimien vaikutuksia on tärkeää arvioida julkisen talouden näkökulmasta.

Valtiovarainministeriön alustavan arvion mukaan hallituksen aiemmin päättämien ja linjaamien työllisyyttä kasvattavien toimien on arvioitu vahvistavan työllisyyttä noin 31-33 000 työllisellä¹. Karkeiden arvioiden mukaan tämä vahvistaisi julkista taloutta n. bruttomääräisesti 700 miljoonalla eurolla vuoden 2029 tasolla²; toisaalta työllisyystoimien aiheutuneet menot heikentävät julkista taloutta n. 400 miljoonalla eurolla vuoden 2029 tasolla. Nettomääräisesti tämä tarkoittaisi, että julkinen talous olisi vahvistunut tämän alustavan arvion perusteella n. 300 miljoonalla eurolla aiemmin linjaamien työllisyyttä kasvattavien toimien johdosta.

Valtiovarainministeriössä on tehty alustava arvio hallituksen puoliväliriihessä linjaamien uusien työllisyystoimien vaikutuksista julkiseen talouteen. Alustavaan arvioon sisältyy epävarmuustekijöitä ja arviot tarkentuvat jatkovalmistelussa.

Työllisyystoimien julkisen talouden vaikutusten arvioinnissa on pyritty hyödyntämään työllisyyden ministerityöryhmässä 20.1.2021 esitellyjä ministeriöiden yhteisiä arviointikriteerejä. Valtiovarainministeriöllä on ollut käytössään ministeriöiden laatimat vaikutusarviot. Julkisen talouden arviointiin on huomioitu näistä arvioista työllisyystoimet siltä osin, kun niiden vaikutuksia on arvioitu tutkimuskirjallisuuteen, muiden maiden kokemuksiin, tai muuta perusteltua analyyttistä menetelmää hyödyntäen. Pelkästään skenaarioihin tai tavoitteisiin perustuvia oletuksia potentiaalisista työllisyysvaikutuksista ei ole julkisen talouden arviossa huomioitu. Tällaisten toimien vaikutuksia voidaan myöhemmin arvioihin sisällyttää, jos toimien vaikutusarviot jatkovalmistelussa tarkentuvat. Tarkemmin työllisyyslistaukseen sisältyvien toimien huomioimista julkisen talouden arviossa on käsitelty taulukossa 1.

Edellä mainittuja kriteereitä hyödyntäen julkisen talouden vaikutusten arvioinnissa työllisyyden arvioidaan kasvavan esitetyillä toimilla yhteensä noin 11 000 työllisellä. Kun huomioidaan työllisyystoimien aiheuttamat kustannukset, vahvistaisivat arvioissa mukana olevat työllisyystoimet julkista taloutta pitkällä aikavälillä nettomääräisesti noin 150 miljoonalla eurolla³. Arvio on alustava ja tarkentuu toimenpiteiden sisältöjen täsmentyessä jatkovalmistelun myötä.

¹ Arvio on tarkentunut aiemmasta mm. 55+-paketin sekä varhaiskasvatusmaksu-uudistuksen täsmentymisen johdosta. Se sisältää yhä keskeisiä auki olevia seikkoja, kuten ns. palkkatukiudistuksen kustannusten tilanteen. Luvussa ei ole huomioitu eräiden hallituksen tekemien päätösten negatiivisia vaikutuksia työllisyyteen.

² Mikro- ja makrotaloustieteellisillä menetelmillä lasketut arviot työllisyyden kasvun julkisen talouden vaikutuksista eivät merkittävästi eroa toisistaan. (ks. esim. [Seuri 2020](#)).

³ Ilman kustannuksia työllisyyden kasvu vahvistaisi julkista taloutta bruttomääräisesti noin 200 miljoonalla eurolla.

Taulukko 1: Puoliväliriihen työllisyystoimenpiteet ja työllisyyden kasvun vaikutus julkiseen talouteen

Toimenpide	(1)	(2)	(3)	(4)
Kasvu- ja finanssipolitiikalla merkittäviä vaikutuksia työllisyyteen	Ei arviota			
Erityistehtäväyhtiö työllistämään osatyökykyisiä	1 000	1000	0 m	Julkisen talouden näkökulmasta neutraali
Kunnat julkisten hankintojen kautta lisäämään mm. osatyökykyisten työllisyyttä	2 000			Arvion perustelut ei tiedossa
Työkykyohjelman laajentaminen ja palkkatuki	5 500 – 6 500	600	14 m	Arvio osin tavoiteluonteinen. Palkkatuki mukana jo aiemmin arvioituissa työllisyystoimissa.
Työkyvyttömyyseläkkeiden ja sairauspoissaolojen ennaltaehkäisy	2 500			Arvio skenaarioluonteinen
TE-palvelujen siirto kuntiin (sis. kuntien kannustinmalli)	7 000 – 10 000	6 600	150 m	Arvion perustelut tiedossa vain VM:n laskelman osalta.
Onnistunut kotoutuminen lisää työllistymistä	2 000			Arvio skenaarioluonteinen
Työperäisen maahanmuuton koko potentiaali käyttöön	10 000	1 500	14 m	Arvio pääasiassa skenaarioluonteinen ⁴ .
Jatkuvan oppimisen uudistus koskee koko väestöä	10 000 – 10 500	1 000	23 m	Arvio pääasiassa skenaarioluonteinen
Työvoiman kohtaanto ja työn vastaanottamisen kannustimet	Ei arviota			
Työehtosopimusjärjestelmän kehittäminen	Ei arviota			
Korkeakoulutusta kehittämällä lisätään työllisyyttä	Ei arviota			
Nuorten erilaisia polkuja työelämään vahvistetaan	Ei arviota			
Piilotyöpaikat näkyviksi	Ei arviota			
Kotona lapsia hoitavien vanhempien työllisyyden edistäminen	Ei arviota			

(1): Rihipöytäkirjassa esitetty arvio potentiaalisesta työllisyysvaikutuksesta

(2): Julkisen talouden vaikutusten arvioinnissa käytetty valtiovarainministeriön budjettiosaston arvio työllisyysvaikutuksesta

(3): Työllisyyden vahvistumisen positiivinen vaikutus julkiseen talouteen (ns. bruttovaikutus). Ei sisällä aiheutuneita lisämenoja mm. toimenpiteiden kustannusten muodossa.

(4): Perustelu miksi julkisen talouden vaikutusten arvioinnissa käytetty työllisyysarvio eroaa työllisyyslinjauksissa mainitusta potentiaalista

Taulukossa 1 on esitetty työllisyyden vahvistumisen kautta syntyvä julkisen talouden vahvistuminen kestävyystiekartan ja vuoden 2029 näkökulmasta tarkasteltuna. Lukuihin on sisällytetty sellaiset toimenpiteet, jotka rakenneyksikössä on katsottu uskottavalla tavalla vahvistavan julkista taloutta. Taulukon euromääräisissä luvuissa ei ole huomioitu toimenpiteiden mahdollisia pysyviä menoja lisääviä vaikutuksia mm. toimeenpanoon liittyvien kustannusten johdosta; ainoastaan arvio työllisyyden vahvistumisen kautta tulevasta hyödystä julkiseen talouteen. Kun huomioidaan työllisyystoimien aiheuttamat kustannukset, vahvistaisivat arvioissa mukana olevat työllisyystoimet julkista taloutta pitkällä aikavälillä nettomääräisesti noin 150 miljoonalla eurolla.

⁴ Maahanmuuton lisääntymisen julkisen talouden vaikutuksia käsitellään myös kestävyystiekartan talouskasvua käsittelevässä osiossa.